

Η Συζήτηση Για Το Διεθνές Νόμισμα. Οι Προτάσεις Της Επιτροπής Στίγκλιτς Του ΟΗΕ και Ερευνητών του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ;

Η θέσπιση του καθεστώτος των κυμαινομένων συναλλαγματικών ισοτιμιών από τη δεκαετία του 1970, σε συνδυασμό με την ηγεμονική θέση του δολαρίου στο Διεθνές Νομισματικό Σύστημα, ανέδειξε το πρόβλημα αφενός να μην υπάρχει σαφής μηχανισμός Προσαρμογής των Ισοζυγίων Πληρωμών των ελλειμματικών και πλεονασματικών χωρών, αφετέρου η χρήση ενός εθνικού νομίσματος ως παγκόσμιου να έχει ασύμμετρες συνέπειες.

Η ‘Προσαρμογή’ είναι μία κύρια λειτουργία ενός Διεθνούς Νομισματικού Συστήματος, που αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι εθνικές οικονομίες αποκαθιστούν την ισορροπία των λογαριασμών τους με το εξωτερικό.

Η εκδότρια χώρα ενός παγκόσμιου νομίσματος δεν υπόκειται στους ίδιους περιορισμούς προσαρμογής του Ισοζυγίου της, με τις άλλες χώρες: πχ οι ΗΠΑ μπορούν να αναχρηματοδοτήσουν το έλλειμά τους με κεφάλαια του δικού τους νομίσματος που χρησιμοποιούνται στο εξωτερικό. Δύνανται να έχουν δημοσιονομικά και εξωτερικά ελλείμματα χωρίς αυτό να δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα, παρά μόνο για τις άλλες χώρες: Δηλαδή, αν η συναλλαγματική ισοτιμία των αποθεμάτων σε δολάρια των άλλων χωρών, υποτιμηθεί σε όρους αγοραστικής δύναμης. Αυτή άλλωστε, είναι ‘η παγίδα του δολαρίου’ στην οποία έχει περιπέσει σήμερα η Κίνα.

Παλαιότερα, στο καθεστώς σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods (1944 - 1971) το κόστος προσαρμογής, το επωμιζόταν η ελλειμματική χώρα. Στη συνέχεια, μετά την επικράτηση των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών των κυριότερων νομισμάτων, η Προσαρμογή των παγκόσμιων μακρο-οικονομικών ανισορροπιών διεξάγεται διαμέσου του Διακρατικού Συντονισμού Οικονομικών Πολιτικών (ΔΣΟΠ). Πρακτικά, όσο οι χώρες προσελκύουν ξένα κεφάλαια μπορούν ν’ αποφύγουν την προσαρμογή, εφόσον τα σχετικά ποσά θα συμψηφίζονται. Έτσι όμως, ευνοούνται οι μακροοικονομικές ανισορροπίες.

Ο ΔΣΟΠ ασκείται μέσω της ‘άτυπης διακυβέρνησης’ σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως οι G7 ή οι G20 σήμερα (στη διαχείριση των οικονομικών κρίσεων συνεπικουρούμενοι από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) και σε περιφερειακό επίπεδο, πχ. Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ωστόσο, στην περίπτωση της ηγεμονικής δύναμης των ΗΠΑ, η ελλειμματική αυτή χώρα μπορεί να μεταφέρει το κόστος της προσαρμογής της, σε μία άλλη : πχ. με υποχρεωτική ανατίμηση του νομίσματος άλλων χωρών (αντί της υποτίμησης του δικού της), όπως έγινε με τις δράσεις των G7 στις συμφωνίες π.χ. της Πλάζα (1985).

Αξιοσημείωτο είναι, ότι λίγο πριν την τρέχουσα κρίση – συγκεκριμένα το 2005- είχαν διατυπωθεί προτάσεις για μια ‘νέα Συμφωνία της Πλάζα’, όπου τα κράτη των βασικότερων νομισμάτων (γιεν, γουάν, ευρώ) θα έπρεπε να επιχειρήσουν μία συντονισμένη ανατίμηση του νομίσματός τους έναντι του αμερικανικού δολαρίου. (1)

Η υποτίμηση του αμερικανικού δολαρίου μακροπρόθεσμα, ως αποτέλεσμα της κρίσης των subprimes (2007) και της παγκόσμιας ύφεσης που ακολούθησε, δημιούργησε πολλαπλά προβλήματα για τα συναλλαγματικά αποθέματα, όπως και στα συνδεδεμένα με το δολάριο εθνικά νομίσματα, αλλά και στα άλλα νομίσματα που βρέθηκαν ανατιμημένα έναντι του δολαρίου. Το τελευταίο, έχει αρνητικές επιπτώσεις στις εξαγωγές, την εγχώρια ζήτηση, την ανεργία, το κόστος δημοσιονομικής προσαρμογής, κ.ά. Ιδιαίτερα, για το διάστημα Μάρτιος –Οκτώβριος 2009 το δολάριο σημείωσε μία διολίσθηση της τάξης του 23% ως προς ένα καλάθι νομισμάτων τα οποία σταθμίστηκαν με το ποσοστό που αντιπροσωπεύουν στο εξωτερικό εμπόριο των ΗΠΑ. (2).

Ωστόσο, δεν είναι η πρώτη φορά που υποτιμάται το δολάριο. Χαρακτηριστικά, το 1971, το δολάριο υποτιμήθηκε κατά 15%, σηματοδοτώντας το τέλος της μετατρεψιμότητάς του σε χρυσό και την αλλαγή του νομισματικού καθεστώτος σε κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Εν τω μεταξύ, τα προβλήματα διογκώθηκαν. Αφενός, η αμερικανική οικονομία, αν και περιόρισε το διπλό της έλλειμμα (δημοσιονομικό κι εξωτερικό) τη δεκαετία 1990, επιδεινώθηκε μετά το 2001. Αφετέρου, σημειώθηκε αυξητική τάση συσσώρευσης συναλλαγματικών αποθεμάτων από τις χώρες της Ανατολικής Ασίας για αυτοπροστασία, ιδιαίτερα μετά την ασιατική κρίση 1997-98 και την κακή φήμη –τότε - του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) για την ουσιαστική αρωγή του προς τις δοκιμαζόμενες χώρες.

Φερ' ειπείν, μεταξύ 2006-2008, η συγκέντρωση συναλλαγματικών αποθεμάτων της Κίνας ανερχόταν στο 23,1% παγκοσμίως, της Ιαπωνίας στο 13,7%, της Ινδίας στο 3,5%, Ταϊβάν στο 4,1%, η Ρωσία στο 5,8% και 45,2% στο υπόλοιπο στου κόσμου.

(3). Η συνολική συσσώρευση συναλλαγματικών αποθεμάτων ανερχόταν το 2007 στο 11,7% του παγκόσμιου ΑΕΠ, ενώ μια δεκαετία νωρίτερα – λίγο πριν την Ασιατική κρίση- ανερχόταν στο 5,6%. Ο ρυθμός συσσώρευσης παγκοσμίως, στο διάστημα 2003-2007 ανερχόταν κατά μέσο όρο στο 1% του παγκόσμιου ΑΕΠ (4) .

Άλλωστε, υπάρχει μια εγγενής τάση υποτίμησης ενός παγκόσμιου νομίσματος , όπως μας διαφωτίζει η ποσοτική θεωρία του χρήματος. Δηλ. η αύξηση της ζήτησης ενός διεθνούς νομίσματος, ακριβώς για αυτόν τον αποθεματικό του ρόλο, συνεπάγεται αύξηση της κυκλοφορίας του – πιο συγκεκριμένα, της ταχύτητας κυκλοφορίας του. Κατ' επέκταση, αναπτύσσονται πληθωριστικές πιέσεις.

Η σύγχρονη κρίση (2007-9) ανέδειξε, όχι μόνον τις εντάσεις που προκλήθηκαν στο Διεθνές Νομισματικό Σύστημα, από την αυξημένη κινητικότητα των κεφαλαίων - όπως και οι άλλες κρίσεις της δεκαετίας του 1990- αλλά και ακόμη μεγαλύτερη δυσανεξία στην εξάρτηση από ένα εθνικό νόμισμα, το δολάριο, στο ρόλο του ως παγκόσμιου συναλλαγματικού αποθέματος.

Στο παραπάνω προβληματισμό εντάσσονται οι προτάσεις της Επιτροπής Στίγκλιτς του ΟΗΕ (4) και ερευνητών του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (3). Πιο συγκεκριμένα η δεύτερη έπεται της πρώτης, κι επεξεργάστηκε παρεμφερείς λύσεις.

Αν και οι δύο παραπάνω έρευνες δεν δεσμεύουν τους παγκόσμιους θεσμούς από τους οποίους προέρχονται, εν τούτοις συμπεριλαμβάνουν τις επίσημες θέσεις ενώ, επεκτείνουν τις προτάσεις σε θεματικές, ενδεικτικές του προβληματισμού που επικρατεί στους οργανισμούς αυτούς. Και οι δύο μελέτες ωστόσο βασίζονται σε έρευνες της ευρύτερης ακαδημαϊκής κοινότητας, ενώ αρκετά από τα πορίσματα εισακούστηκαν από τους G20 και το ΔΝΤ.

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑ.

Και οι δύο μελέτες εξετάζουν τις εναλλακτικές δυνατότητες : α) ενός πολλαπλού διεθνούς νομισματικού συστήματος με περισσότερα του ενός διεθνή νομίσματα · β) τα Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα (SDR) του ΔΝΤ, αντί του δολαρίου ως διεθνούς αποθεματικού νομίσματος · γ) ένα καινούργιο νόμισμα από νέο διεθνή οργανισμό.

Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις, το νέο παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα θα αφορά ανταλλαγές μεταξύ κεντρικών τραπεζών και διεθνούς πολυμερούς οργανισμού (πχ swap με κρατικά ομόλογα).

Μια πρώτη διαφορά είναι, ότι η επιτροπή Στίγκλιτζ υποστηρίζει τη λύση ενός νέου διεθνούς νομίσματος, είτε πρόκειται για τα SDR είτε για κάποιο καινούργιο. Ανεξαρτήτως όμως της όποιας λύσης υπάρξει, υπερθεματίζει υπέρ της δημιουργίας ενός νέου διεθνούς οργανισμού για τα χρηματοοικονομικά θέματα (μείωση της συσσώρευσης συναλλαγματικών αποθεμάτων, μακροοικονομικές ανισορροπίες, συναλλαγματικές ισοτιμίες, κίνηση κεφαλαίων και χρηματοπιστωτικά προβλήματα, δανεισμός, κ.ά.).

Αντίθετα, οι ερευνητές του ΔΝΤ, υποστηρίζουν περισσότερο το ΔΝΤ στο ρόλο ενός δανειστή ύστατης προσφυγής κι εκδότη ενός παγκόσμιου αποθεματικού νομίσματος.

Ειδικότερα, για τη μείωση της συσσώρευσης συναλλαγματικών αποθεμάτων, η προαναφερόμενη μελέτη του ΔΝΤ εξετάζει εναλλακτικές λύσεις στην ανάγκη αυτο-ασφάλισης των κρατών, μέσω τρίτου συμβαλλόμενου μέρους. Ωστόσο, δεν έχει και δεν μπορεί να αναπτυχθεί η έννοια της ‘ασφάλισης’ κρατικών δρώντων όπως γίνεται στο ιδιωτικό τομέα. Από την άλλη μεριά, το ΔΝΤ έχει αναπτύξει από τον Μάρτιο 2009 τη δυνατότητα προληπτικής χρηματοδότησης των κρατών, μέσω των FCL (Πιστωδοτικών Διευκολύνσεων). Το μειονέκτημα είναι ότι δεν μπορούν όλα τα κράτη να έχουν την ίδια ευκολία πρόσβασης. Η μελέτη του ΔΝΤ ωστόσο, επεκτείνει τις προτάσεις της σε νέες πηγές χρηματοδότησης όπως τα overdrafts για κράτη, περαιτέρω επέκταση των quotas, έκτακτα κονδύλια SDR όπως συνέβη τον Νοέμβριο 2009 με το ποσό 600 δις δολαρίων.(5)

Ο προβληματισμός των ερευνητών του ΔΝΤ, συνοψίζεται στο πώς να βελτιωθεί το Διεθνές Νομισματικό Σύστημα χωρίς να χρειαστεί τροποποίηση άρθρων του ΔΝΤ ή μεγάλη διαφοροποίηση στον τρόπο του ασκείται ο Διακρατικός Συντονισμός Οικονομικών Πολιτικών (ΔΣΟΠ).

Από την άλλη μεριά, η Επιτροπή Στίγκλιτζ επεκτείνεται και σε :

- * επιμερισμό του κινδύνου μεταξύ δανειστών και δανειζόμενων. Γι αυτό, προτείνει νέα χρηματοοικονομικά εργαλεία, όπως κρατικά ομόλογα συνδεδεμένα με το ΑΕΠ (των οποίων η απόδοση θα συνδέεται με την αύξηση του ΑΕΠ του δανειζόμενου κράτους) · ή συνδεδεμένα με προϊόντα – εθνικές πρώτες ύλες- όπως το πετρέλαιο.
- * στην αναμόρφωση όλων –ανεξαιρέτως- των θεσμών της παγκόσμιας διακυβέρνησης, που άλλωστε ήταν και απόφαση των G20, τον Απρίλιο 2009. Ακόμη πιο

ρίζοσπαστικά η επιτροπή Στίγκλιτζ προτείνει τη σύσταση ενός νέου ανεξάρτητου θεσμού για την παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση, του Παγκόσμιου Οικονομικού Συμβουλίου (Global Economic Council), υποστηριζόμενο από εμπειρογνώμονες.

* στην ανάγκη θέσπισης πτωχευτικού δικαίου για τα κράτη, και σε άλλες αλλαγές του χρηματοπιστωτικού συστήματος, που είναι εξάλλου σε εξέλιξη από τους G20, την επιτροπή Βασιλείας κ.ά..

Γενικά, η επιτροπή Στίγκλιτζ προσπαθεί να επαναφέρει τη συζήτηση και τις διαπραγματεύσεις για το Διεθνές Νομισματικό Σύστημα στους κόλπους του ΟΗΕ κι όχι στο πλαίσιο των 20 συστημικά ισχυρότερων οικονομιών του πλανήτη (G20). Χρησιμοποιεί το επιχείρημα ότι και οι άλλες αναπτυσσόμενες χώρες που πλήττονται από την κρίση ασύμμετρα, έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις αποφάσεις. Αυτή η ιδεαλιστική τοποθέτηση διαφέρει από τη ρεαλιστική διαδικασία που ακολουθείται σήμερα, δηλ. την αποτελεσματικότητα της οικονομικής ισχύος και των ολιγομελών δρώντων, όπου με σύντομες διαδικασίες η διαχείριση της κρίσης διεξάγεται κυρίως μεταξύ G20 και του ΔΝΤ (που χαλαρά μόνο συνδέεται με τον ΟΗΕ), συνυπολογίζοντας απλώς, τις ανάγκες και των υπολοίπων χάριν της σταθερότητας .

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ .

1) Ένα πολυπολικό νομισματικό σύστημα ή πολλαπλών αποθεματικών νομισμάτων. Μοιάζει με το σημερινό σύστημα με τη διαφορά ότι απουσιάζει η ξεκάθαρη υπεροχή ή κυριαρχία κάποιου.

Η πρόταση αυτή συνάδει με τις εκτιμήσεις επιστημόνων ότι οδεύουμε προς ένα διεθνές σύστημα όπου θα υπάρχουν αρκετοί πόλοι ισχύος. (6)

Μια τέτοια προοπτική αφορά το ευρώ, το γιέν, το γουάν ως δυνητικά ανταγωνιστικά νομίσματα του δολαρίου, εφόσον τηρηθούν οι ανάλογες προϋποθέσεις : Για να γίνει ένα νόμισμα παγκόσμιο, η εκδότρια χώρα πρέπει να έχει μακροχρόνια μακρο-οικονομική σταθερότητα για να εξασφαλίζει την αγοραστική δύναμη του νομίσματός της. Επίσης, χρειάζεται να έχει αναπτύξει μεγάλη αγορά κεφαλαίων και συναλλάγματος, όπως επίσης να επιτρέπει την ευρεία χρήση συναλλαγών του ιδιωτικού τομέα.

Αξιολόγηση: Το σύστημα αυτό συνεπάγεται σχετικά κόστη συναλλαγής αυτών των νομισμάτων μεταξύ τους, καθώς και ιδιαίτερες υποχρεώσεις της κάθε χώρας έκδοσης, όπως την αποφυγή υποτίμησης, τη χρηματοδοτική υποστήριξη τρίτων χωρών με

δάνεια του νομίσματός της, την υποστήριξη των κεφαλαιαγορών του νομίσματός της, κ.ά. Τα εξωτερικά κόστη ενός δικτύου διεθνών νομισμάτων, τείνουν να ωθούν τους δρώντες προς ένα νόμισμα, (δηλ. στη σημερινή πάλι κατάσταση), όπως συνέβη ιστορικά με διπολικά συστήματα, πχ τον 19^ο αιώνα μεταξύ χρυσού – ασημιού, και μεταξύ στερλίνας -δολαρίου στον 20^ο.

Στα θετικά σημεία είναι ότι ένα τέτοιο σύστημα θα επέβαλε εκ των πραγμάτων μια δημοσιονομική πειθαρχία στις εκδότριες χώρες. Αλλά ταυτόχρονα, ο Διακρατικός Συντονισμός για την επιβολή αυτής της πειθαρχίας ενδέχεται να είναι το ίδιο ή περισσότερο δύσκολος από σήμερα. Επιπλέον, το υπερβολικό προνόμιο της μοναδικής εκδότριας χώρας διεθνούς νομίσματος θα μοιράζεται μεταξύ και σε άλλες. Αν τα οφέλη και οι οικονομίες κλίμακας από ένα τέτοιο σύστημα είναι μεγαλύτερα από τα προβλήματα σταθερότητας και συντονισμού, τότε θα πρέπει να συνυπολογισθεί και η επισήμανση της επιτροπής Stiglitz : ότι δηλ. είναι δυνατόν να προκληθεί μεγαλύτερη αστάθεια από την κινητικότητα των κεφαλαίων σε περίπτωση αναζήτησης επενδυτικών ευκαιριών, κι όχι απλά συσσώρευσης συναλλαγματικών αποθεμάτων για ώρα ανάγκης.

2) τα Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα (SDR) στον ρόλο ενός διεθνούς αποθεματικού νομίσματος , ως συνισταμένη ενός καλαθιού άλλων εθνικών νομισμάτων, με τα οποία θα συνδέονται τα εθνικά νομίσματα..

Κατ' αρχήν, τα Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα (από 1960) είναι ένα δικαίωμα επί ενός καλαθιού νομισμάτων κι όχι ένα νόμισμα αυτό καθ' εαυτό. Από τη μια μεριά, η ζήτηση σε SDR από τις τράπεζες των BRIC (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα) από την άλλη, η προσφορά στοιχείων ενεργητικού σε SDR από το ΔΝΤ (πχ. 2009, ομόλογα σε SDR) συνέβαλαν στο να αποτελούν τα SDR, περίπου το 4% των παγκόσμιων αποθεμάτων. (3)

Για έναν τέτοιο σκοπό, πρωτίστως θα πρέπει να αυξηθεί η ρευστότητα των SDR. Ωστόσο, εκτός από την εκδοτική δραστηριότητα του ΔΝΤ, θα πρέπει κι άλλοι σημαντικοί παίκτες του διεθνούς νομισματικού συστήματος σε θέσεις – κλειδιά, να αναπτύξουν επιπρόσθετα μια κεφαλαιαγορά σε SDR. Παραδείγματος χάριν, τα υπουργεία Οικονομικών και οι δανειστές να εκδίδουν ομολογιακά δάνεια σε SDR. Ακόμη, ορισμένες χώρες ενδεχομένως να συνδέσουν το νόμισμά τους με τα SDR, ως νόμισμα-άγκυρα.

Αυτή η πρόταση επιτρέπει περισσότερη και άμεση διαφοροποίηση κατά τη μετατρεψιμότητα του αποθεματικού νομίσματος σε κάποιο άλλο, μεγαλύτερης κυκλοφορίας, για κατανάλωση. Επίσης, παρουσιάζει μικρότερο ρίσκο υποτίμησης της αξίας του από ότι ένα μεμονωμένο εθνικό αποθεματικό νόμισμα, και από αυτήν την άποψη προσφέρει μεγαλύτερη σταθερότητα. Όπως και η προηγούμενη πρόταση, θα διαχέει το υπερβολικό προνόμιο της μιας μοναδικής εκδότριας χώρας, σε περισσότερες.

Παράλληλα, η επιτροπή Στίγκλιτζ επισημαίνει για τις αναπτυσσόμενες χώρες: Τα SDR θα μπορούσαν να αποτελούν ένα αυξανόμενο ποσοστό των συναλλαγματικών τους αποθεμάτων και συνεπώς κατά τη δανειοδότησή τους από το ΔΝΤ, θα αποτρεπόταν η (άδηλη) μεταφορά πόρων προς τη μία εκδότρια χώρα διεθνούς αποθεματικού νομίσματος (δηλαδή να αγοράζουν το νόμισμά της και να διαμορφώνουν ζήτηση γι αυτό το νόμισμα). Επίσης, τα SDR μπορούν άμεσα να συσχετισθούν με τα quota που αποτελούν τη βάση εισφοράς αλλά και δανεισμού στο ΔΝΤ. Υπό την παραπάνω έννοια τα SDR έχουν τις ιδιότητες ενός 'σκληρού' αποθεματικού νομίσματος χωρίς να υπάρχει η ανάγκη συσσώρευσής του.

Οι δυσκολίες προκύπτουν από το κόστος και την αντίδραση των ΗΠΑ για αλλαγή του ηγεμονικού νομίσματος αλλά και την αυξημένη ανάγκη επιτυχημένου συντονισμού μεταξύ των κρατών (ΔΣΟΠ). Όλο το οικοδόμημα θα είναι αποτέλεσμα θεσμικής λειτουργίας κι όχι αυτόματων σταθεροποιητών.

3) Ένα νέο νόμισμα, που θα κυκλοφορεί παράλληλα με τα άλλα νομίσματα. . Σε αντιπαράθεση με την ιδέα του Keynes, όπου το *bancoor* προβλεπόταν σταθμισμένο με ένα καλάθι 30 περίπου αγαθών, το νέο νόμισμα δεν θα βασίζεται σε πραγματικά αγαθά, αλλά κάθε χώρα θα μπορεί να επιλέξει τον τρόπο προσδιορισμού της αξίας του νομίσματός της με το νέο διεθνές νόμισμα. Το νέο νόμισμα δυνητικά, θα χαίρει μεγαλύτερης κυκλοφορίας και μετατρεψιμότητας, και θα εκδίδεται από έναν νέο διεθνή οργανισμό (Τράπεζα). Τα κράτη μέλη θα μπορούν να εκδώσουν ομόλογα σ' αυτό το νόμισμα.

Το νέο νόμισμα, αποσυνδεδεμένο από τα οικονομικά προβλήματα μεμονωμένων χωρών και υποστηριζόμενο από Ισοζύγιο όχι κρατών αλλά ενός διεθνούς οργανισμού, θα αποτελούσε ένα ενεργητικό μικρότερου ρίσκου. Επίσης, η Προσαρμογή εμφανίζεται ως λιγότερο ασύμμετρη καθώς φερ' ειπείν, οι πλεονασματικές χώρες που θα συνδέσουν τη συναλλαγματική τους ισοτιμία με το

νέο νόμισμα (νόμισμα άγκυρα) θα διαπιστώνουν ότι το νόμισμά τους ανατιμάται συγκριτικά με τις ελλειμματικές χώρες που θα διατηρούν κυμαινόμενη την ισοτιμία τους. Το μεγαλύτερο εμπόδιο ωστόσο ορθώνεται από την αμφισβήτηση της εθνικής κυριαρχίας στη νομισματική πολιτική.

Τέλος, ας μην λησμονούμε, ότι η επιλογή διεθνούς νομίσματος είναι ένα παίγνιο μηδενικού αθροίσματος : υπάρχουν οι κερδισμένοι και οι χαμένοι. Ακόμη και για το δολάριο, η 'επιλογή' δεν ήταν και τόσο ελεύθερη. Φερ' ειπείν, 2% της αμερικανικής βοήθειας Μάρσαλ (1947) στη μεταπολεμική Ευρώπη, χρησιμοποιήθηκε για τη αγορά πετρελαίου από αμερικανικές εταιρείες, συμβάλλοντας έτσι στο να αποκτήσει το δολάριο μία ιδιότητα διεθνούς νομίσματος, δηλ. να χρησιμοποιείται ως μονάδα μέτρησης. (7) Οι άλλες δύο, είναι να χρησιμοποιείται στους εμπορικούς διακανονισμούς, έχοντας εύκολη μετατρεψιμότητα, και επίσης ως αποθεματικό από τις κεντρικές τράπεζες. Προς το παρόν λοιπόν, η ζήτηση του δολαρίου μπορεί να κάμπτεται, αλλά έχει ακόμη σθεναρά στηρίγματα.

Παραπομπές:

- (1) Cline, W & Williamson, J. (2009). '2009 Estimates of fundamental equilibrium exchange rates'. Peterson Institute Policy Brief, No PB09-10, June. USA. Retrieved 24/8/2009, <http://www.piie.com> .
- (2) Aglietta, Michel. (24/10/2009). 'Ceux qui prennent les risques n' en subissent pas les coûts'. *L' Humanité* - Γαλική εφημερίδα. Σελ. 5). Πρόσβαση 20/12/2009. <http://www.cepii.fr/francgraph/presse/2009/crisefinanciere/MAHuma2425909019.pdf>
- (3) Mateos y Lago, I. & Duttgupta, R. & Goyal, R..(November 11, 2009). The Debate on the International Monetary System. Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Πρόσβαση 18/11/2009, <http://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.cfm?sk=23379.0>)
- (4) UN.(September 21, 2009). Report of the Commission of Experts of the President of the United Nations General Assembly on Reforms of the International Monetary and Financial System. Stiglitz Commission Report. ΟΗΕ: Νέα Υόρκη. Πρόσβαση, 25/11/2009, http://www.un.org/ga/econcrisissummit/docs/FinalReport_CoE.pdf) .σελ. 112.).
- (5) IMF. 24/11/2009: Press Release: NAB Participants Agree to Expand Fund's Borrowing Arrangement to up to US\$600 Billion , <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2009/pr09429.htm>.
- (6) Ρουμελιώτης, Π. (2009). Προς έναν Πολυπολικό Κόσμο. Αθήνα : Λιβάνης.
- (7) Engdahl, W. (2004). A century of War. London, New York :Pluto Press.σελ. 88-89)